

Dosarul nr. 2ra-1436/19

Prima instanță: Judecătoria Soroca sediul central (jud. Gh. Purici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

14 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Nina Vascan
Victor Burduh
Victor Boico
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale în cauza civilă la cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, persoană interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică

împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 21 septembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, prin care acțiunea a fost admisă

constată:

La 20 august 2018, Nina Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, parte interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca a depus o cerere cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică.

În motivarea acțiunii a invocat că s-a născut la XXXXX în familia părinților Feodora Pasincovschi și Vladimir Pasincovschi.

A comunicat că după căsătorie a primit familia soțului Răileanu, la 8 august 1984 a divorțat, iar după divorț a luat familia Pasincovsca.

La 14 octombrie 1993, s-a căsătorit a doua oară și a primit familia soțului Rotaru pe care o poartă până în prezent.

A relatat că la 10 iunie 1984, prin ordinul nr. 27 paragraf 2 din 9 iunie 1984, a fost angajată în calitate de contabil-șef în cadrul Întreprinderii Rețelei de Cinematografie din raionul Soroca, unde a activat până la 1 ianuarie 1989.

Ulterior, Direcția rețelelor de cinema din r-nul Soroca a fost reorganizată în Întreprinderea „Cinema - Vidio” de deservire a populației, unde la 1 ianuarie 1989, dânsa a fost transferată în calitate de contabil șef în baza ordinului nr. 1 din 27 decembrie 1988 și a activat până la 31 ianuarie 1996, când prin ordinul nr. 1 a fost concediată în temeiul art. 36 Codul muncii, adică din propria inițiativă.

Toate aceste înscrieri sunt înregistrate și aprobate în carnetul său de muncă cu seria AT nr. 0112693 din 27 decembrie 1979.

La 12 aprilie 2018, s-a adresat cu o cerere la Casa Națională de Asigurări Sociale cu prezentarea documentelor respective, inclusiv și a carnetului de muncă, pentru a-i fi stabilită pensia pentru limita de vârstă.

La 2 mai 2018, comisia Casei Naționale de Asigurări Sociale i-a exprimat refuz în stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, despre care a fost anunțată de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca, prin scrisoarea din 15 mai 2018. Tot prin acest răspuns, i-a fost recomandat să prezinte în termeni restrânși ordinele de angajare sau certificatul de salariu pe perioada 1984 - 1996.

A explicat că ordinele de angajare nu le deține, deoarece conform legislației în vigoare la acel moment, ordinele de angajare nu se eliberau angajaților, toate ordinele de angajare și eliberare se înregistrau în carnetul de muncă al angajaților.

A accentuat că Întreprinderea „Cinema - Vidio” de deservire a populației din r-nul Soroca a fost lichidată, iar direcția acesteia nu a transmis cărțile de ordine și listele de salariu în arhiva de stat, fapt confirmat prin răspunsurile primite de la Serviciul arhivă de stat și camera de înregistrare.

Prin urmare, deoarece astfel de informație nu poate fi confirmată de întreprinderea în care a activat din cauza lichidării acesteia, iar actele de angajare și listele salariale nu le poate obține din considerentul că nu au fost transmise în arhiva de stat, îi rămâne să constate faptul activității sale în calitate de contabil șef prin intermediul instanței de judecată.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 281 alin. (1), alin. (2) lit. n) CPC.

A solicitat admiterea cererii și constatarea faptului juridic că dânsa a activat în perioada 10 iunie 1984 – 31 ianuarie 1996 la Direcția rețelelor de cinema din Soroca și la Întreprinderea „Cinema - Vidio” de deservire a populației în calitate de contabil șef.

Prin hotărârea din 21 septembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, a fost admisă cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică.

A fost constatat faptul că Nina Rotaru a activat la Întreprinderea Rețelelor Cinematografice raionale Soroca și Întreprinderea „Cinema - Vidio” în perioada 10 iunie 1984 până la 31 ianuarie 1996 în calitate de contabil-șef.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea primei instanțe.

La 18 mai 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând că la emiterea acesteia instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

A precizat că deoarece Nina Rotaru la momentul depunerii cererii pentru stabilirea pensiei confirmă un stagiul de cotizare numai de 9 ani 6 luni și 27 zile, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca a explicat petiționarei că va beneficia conform art. 15 alin. (2) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii de alocație în condițiile Legii nr. 499 din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

Totodată, prin scrisoarea nr. I-01/15960 din 15 mai 2018 a fost explicat petiționarei că activitatea la Întreprinderea Rețelelor Cinematografice raionale Soroca și Întreprinderea „Cinema - Video” în perioada 10 iunie 1984 – 31 ianuarie 1996 în calitate de contabil-șef nu a fost inclusă la calcularea stagiului de cotizare, deoarece în carnetul de muncă JIT-1 nr. 0112693 eliberat la 27 decembrie 1979 pe numele Ninei Raileanu-Pasincovscaia-Rotari, la pag. 6-7, înscrierea 8 cu privire la angajare conține corectări la rubricile 2 și 4 și urmează să prezinte ordinele de angajare/eliberare sau certificatele de salariu pentru perioada anilor 1984 - 1996.

Având în vedere prevederile art. 51 din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii și pct. 70 din Regulamentul cu privire la modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, a accentuat că înscrierile din carnetul de muncă ce reflectă perioada de muncă solicitată conține rectificări, aceste perioade nu pot fi incluse în stagiul de cotizare pentru calcularea pensiei.

Alt mecanism de confirmare a stagiului de cotizare pentru calcularea pensiei legislația în vigoare nu prevede.

A apreciat critic poziția instanței prin care drept temei de constatarea a faptului juridic au fost luate în considerare doar declarațiile martorilor Mihail Popov și Lilia Dragan în lipsa unor documente confirmative (ordine de angajare, eliberare, certificate salariale, mențiuni referitoare la activitatea petiționarei).

Mai mult ca atât, cererea petiționarei privind constatarea faptului ce are valoare juridică nu poate fi obiectul examinării în procedură specială, deoarece constatarea faptului este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Cu referire la prevederile art. 267 lit. 1), 280 alin. (3) și 282 alin. (1) lit. c) CPC, a obiectat că instanța urma să scoată cererea de pe rol, deoarece există un litigiu de drept.

A învederat că la 2 mai 2018, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca a emis decizia privind refuzul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă Ninei Rotaru.

Astfel, în cazul în care petiționara nu este de acord cu decizia privind stabilirea pensiei de către Casa Teritorială de Asigurări Socială Soroca, urmează, în conformitate cu art. 40 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, să o conteste printr-o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 17 aprilie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 64), fiind recepționată de către recurentă la 22 aprilie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f. d. 65).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 18 mai 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 și 267.

În conformitate cu art. 267 lit. l) CPC, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care la examinarea cauzei în procedură specială se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

După cum rezultă din actele cauzei, Nina Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica a depus în instanța de judecată cerere cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică și anume faptul că dânsa a activat în perioada 10 iunie 1984 – 31 ianuarie 1996 la Direcția rețelelor de cinema din Soroca și la Întreprinderea „Cinema - Vidio” de deservire a populației în calitate de contabil șef.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, persoană interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică și a constatat faptul că Nina Rotaru a activat la Întreprinderea Rețelelor Cinematografice raionale Soroca și Întreprinderea „Cinema - Vidio” în perioada 10 iunie 1984 până la 31 ianuarie 1996 în calitate de contabil-șef.

Judecând apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Instanța de recurs constată însă, că concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare este una greșită, rezultată din aplicarea incorectă a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic apărut în speță.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 282 alin. (1) CPC, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care:

a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului;

b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită;

c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

În interpretarea corectă a dispozițiilor menționate este de înțeles că procedura specială este o procedură nelitigioasă caracterizată, în general, prin lipsa unui litigiu de drept.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, deși obiectul cererii constă în constatarea faptului care are valoare juridică și anume faptul că Nina Rotaru a activat în perioada 10 iunie 1984 – 31 ianuarie 1996 la Direcția rețelelor de cinema din Soroca și la Întreprinderea „Cinema - Vidio” de deservire a populației în calitate de contabil șef, în speță se conturează prezența unui litigiu de drept.

În confirmarea concluziei date, instanța de recurs relevă că prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca din 2 mai 2018, Ninei Rotaru i-a fost refuzat în stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, din motiv că la împlinirea vârstei standard de pensionare este necesar să dovedească un stagiul de cotizare de 15 ani (f. d. 8).

Totodată, prin scrisoarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca nr. I-01/15960 din 15 mai 2018, Ninei Rotaru i-a fost explicat că activitatea în cadrul Întreprinderii video cinematografie din or. Soroca nu a fost luat în calcul la calcularea stagiului de cotizare, deoarece în carnetul de muncă JIT-1 nr. 0112693 eliberat la 27 decembrie 1979 pe numele Ninei Raileanu-Pasincovscaia-Rotaru, la pag. 6-7, înscrierea 8 cu privire la angajare conține corectări la rubricile 2 și 4 și urmează să prezinte ordinele de angajare/eliberare sau certificatele de salariu pentru perioada anilor 1984 – 1996 (f. d. 10).

Sintetizând cele reliefate supra, instanța de recurs notează că constatarea faptului care are valoare juridică în ordinea procedurii speciale este posibilă în cazul în care lipsește o altă modalitate de restabilire a drepturilor încălcate.

La caz, petiționarul Nina Rotaru nu este lipsită de dreptul, în caz de dezacord cu decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca privind refuzul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă, să o conteste la Casa Națională de Asigurări Sociale, ulterior în caz de refuz în instanța de judecată.

Or, conform art. 40 alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări

Socialei, aceasta poate fi contestată în instanța de contencios administrativ competentă.

Sub aspectul celor relatate, instanța de recurs conchide că instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat au considerat că la caz nu ar persista un litigiu de drept între Casa Națională de Asigurări Sociale și Nina Rotaru.

Mai cu seamă că, însuși instanța de apel în decizia contestată a menționat la faptul că în cazul în care petiționara nu ar fi fost de acord cu decizia privind refuzul stabilirii pensiei urma să o conteste printr-o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Astfel fiind, instanța de recurs relevă că în speță se impune aplicarea prevederilor statuate la art. 280 alin. (3) CPC, care direct indică că dacă, la depunerea cererii sau la examinarea cauzei în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța restituie cererea sau o scoate de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, la examinarea cauzei în procedură specială, s-a constatat prezența unui litigiu de drept, ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța de recurs ajunge la concluzia de a scoate cererea de pe rol.

Față de cele ce preced și reieșind din faptul că atât prima instanță, cât și instanța de apel la judecarea cauzei, au ignorat prevederile legale citate mai sus, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia, de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o hotărâre nouă sub formă de încheiere prin care a scoatere de pe rol cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, persoană interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică.

Colegiul consideră necesar de a explica Ninei Rotaru că după înlăturarea circumstanțelor care au dus la scoaterea cererii de pe rol, poate adresa instanței de judecată o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

În conformitate cu art. 267 lit. 1), 445 alin. (1) lit. d), 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarate de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 21 septembrie 2018 a Judecătoriei Soroca sediul central, în cauza civilă la cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, persoană interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică și se emite o hotărâre nouă sub formă de încheiere prin care:

Se scoate de pe rol cererea Ninei Rotaru, reprezentată de avocatul Boris Onica, persoană interesată Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca cu privire la constatarea faptului care are valoare juridică.

Se explică Ninei Rotaru că după înlăturarea circumstanțelor care au dus la scoaterea cererii de pe rol, poate adresa instanței de judecată o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Nina Vascan

Victor Burduh

Victor Boico

Ala Cobăneanu